

Ons pestprotocol is gebaseerd op de handreiking van het landelijk netwerk
Autisme:

Niet pesten maar aanpakken !

Dit boekje dient in elke klas aanwezig te zijn en gelezen te worden door alle medewerkers van de school als inleiding op het te hanteren en invoeren van het pestprotocol

Inleiding: *(opnemen in de schoolgids)*

Plagen, pesten en agressie liggen dicht bij elkaar en het een kan makkelijk leiden tot het ander. Voor leerlingen uit het cluster 2 onderwijs (kinderen met een stoornis in het autistisch spectrum) zijn abstracte begrippen als plagen, agressie en pesten moeilijk te bevatten. Veel van de kinderen uit het cluster 2 onderwijs missen de sociale antennes om in te schatten wanneer plagen niet grappig meer is en reageren vaak onhandig en inadequaat in dit soort situaties.

Definities plagen/pesten/ agressie

Plagen:

Als er niet echt sprake is van een slachtoffer en een dader en beide partijen even sterk zijn, dan noemen we dat plagen. Plagen gebeurt over en weer en vergroot de sociale weerbaarheid van kinderen. Zij leren zo spelenderwijs hun eigen grenzen en die van de ander kennen. Dit is goed voor hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Leerlingen die elkaar aardig vinden plagen elkaar soms. Degene die plaagt heeft niet de intentie om de ander te beschadigen. Beide partijen kunnen er vaak samen om lachen en zijn het ook zo weer vergeten. Kinderen met weinig zelfvertrouwen kunnen vaak niet tegen plagen, zijn interpreteren de gegeven signalen als pestgedrag. Leerlingen met autisme vatten plagen vaak verkeerd op en ervaren het als pestgedrag.

Pesten:

Pesten is systematisch geweld (psychisch, fysiek of seksueel) van een leerling of groep ten opzichte van één of meerdere klasgenoten, die niet meer in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.

Kenmerkende aspecten van pesten zijn:

- Herhaalde actie
- In interactie met anderen
- Negatief ten opzichte van de ander
- De actie is gericht op iemand die zich niet kan verweren.

- Er is sprake van machtsongelijkheid (fysiek en of sociaal)

Bij pesten is er een duidelijke slachtofferrol en een daderrol.

Leerlingen met autisme zijn doorgaans slachtoffer van pesten. Het komt ook voor dat zij zelf als dader worden gezien. Bij nadere analyse blijkt het dan vaak te gaan om een verkeerde beoordeling van het gedrag. Er is dan vaak sprake van imitatiegedrag om 'erbij te horen'. Of deze leerlingen worden vaak zelf gepest. Er ontbreken dan bepaalde kenmerkende aspecten van pesten zoals negatief ten opzichte van de ander en machtsongelijkheid. Met name minder begaafde leerlingen met autisme laten soms grensoverschrijdend gedrag zien. Daar wordt al snel het label 'gedragsproblematiek' aan gehangen, zonder dat de 'oorzaak achter het gedrag' wordt achterhaald.

Agressie:

Agressie in deze context wordt gedefinieerd als geweldig handelen jegens een persoon met als doel deze persoon schade toe te brengen. (fysiek en /of sociaal).

Afwijkend of grensoverschrijdend gedrag door leerlingen met autisme wordt door de buitenwereld vaak gelabeld als gedragsproblematiek of agressie. In veel gevallen worden situaties verkeerd ingeschat en niet goed uitgelegd. Voorvallen kunnen worden voorkomen door bedoelingen van situaties beter toe te lichten aan autisten.

- **Consequent en proactief sanctiebeleid met behulp van het agressieprotocol.**
Spant de school zich voldoende in om pesten te voorkomen ?

Een belangrijke vraag die speelt bij de problematiek van pesten is of de school zich voldoende heeft ingespannen om de leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden.

Preventie in de vorm van een gedegen en in alle geledingen van de school breed gedragen anti-pestbeleid met vaste regels en afspraken, die zijn vastgelegd in een pestprotocol. Dit lijkt de meest voor de hand liggende methode om pesten zoveel mogelijk te bestrijden. Dit is zo in de gebruikelijke context van een 'dader/groep' en 'een slachtoffer' binnen een groep leerlingen die geacht worden 'normaal' te kunnen functioneren. Het wordt anders wanneer er sprake is van een gemêleerde groep leerlingen met leer,aandachts-, informatieverwerkings- of gedragsstoornissen voor wie het extra moeilijk is om op een sociaal aanvaardbare manier met elkaar om te gaan en zich aan algemeen geldende

normen en waarden te conformeren. Leerlingen met autisme worden in dergelijke settings nagenoeg altijd gepest.

Een consequent en proactief sanctiebeleid is nodig daarom om pesten aan te pakken en de veiligheid van de groep te waarborgen.

Concreet betekent dit dat elke vorm van pesten meteen moet worden aangepakt zodra dit wordt geconstateerd of wordt gemeld aan een leerkracht of vertrouwenspersoon van de school.

De boodschap van de school moet helder en consequent zijn: **Pesten wordt hier op school niet getolereerd, nu niet en nooit!**

Een pestprotocol is belangrijk maar nog belangrijker is het 'lik op stuk' beleid dat tan aanzien van pesten wordt gevoerd. (denk hierbij aan hondenuitwerpers die al bij de eerste puppycursus aangeleerd krijgen over een consequente 'lik op stuk' benadering)

Het moet duidelijk zijn voor ouders welke maatregelen bij elke volgende constatering of melding van pestgedrag worden doorgevoerd tot aan schorsing toe.

Slachtoffers van pesten klagen er vaak over dat het pesten wel is gezien door de leerkracht en medeleerlingen maar dat er niets aan wordt gedaan. **Niet aanvaardbaar gedrag kan met behulp van het stappenplan uit het agressieprotocol consequent worden aangepakt. Het sanctiebeleid moet voor iedereen duidelijk zijn met behulp van dit stappenplan. Eventueel kan er gebruik gemaakt worden van het 'niet meer doen-contract'.**

- **Introductie in de klas.**

Gebruik hiervoor hoofdstuk 6 van het boekje 'Niet pesten maar aanpakken'

- **Pestmeter**

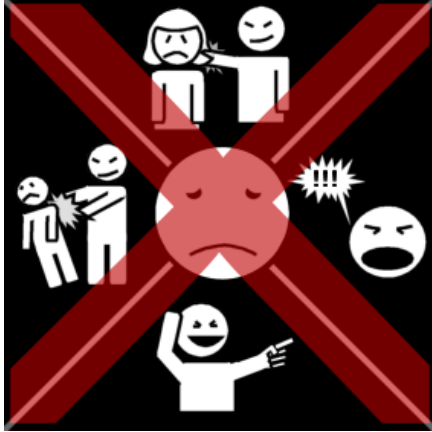
Zie bijlage 3 (aanpassing van de pestmeter uit het boekje 'Niet pesten maar Aanpakken' blz.56, 61)

Pesten komt op alle scholen en daarbuiten voor. Iedereen die wordt gepest wordt hier erg ongelukkig van en resultaten van kinderen gaan achteruit. Je ziet het, je doet mee, je negeert het of je wordt misschien zelf ook gepest. Het invullen van de vragenlijst is een onderdeel om het pesten aan te pakken. Het invullen kan gebruikt worden als introductie van het pestprotocol. Ter aanvulling van de uitgewerkte vragenlijsten (zie bijlage 3) kan er tevens gebruik gemaakt worden van de vragenlijst: Wat wordt er op jouw school gedaan tegen pesten. (deze moet nog worden aangepast aan onze leerlingen. Blz. 63 'niet pesten maar aanpakken')

- **Aspraken pestprotocol**
Zie bijlage 1

- **Afspraken uit het pestprotocol door kinderen laten doornemen/aanpassen/ aanvullen. Het moet een protocol worden van en door kinderen 'gedragen'.**
Tijdens de implementatie van het protocol kinderen betrekken bij de inhoud.

- **Introduceren van een : 'niet doen' contract.**
Zie bijlage 2

- **Eventueel inschakelen : leerlingen mentoring /peergroup/coach**
Ideeën hiervoor zijn te vinden op blz. 41 van het boekje 'Niet pesten maar aanpakken
Dit kan in samenwerking met de schoolpleincommissie

- **Protocol zichtbaar ophangen** in de school naast stappenplan van het agressieprotocol. Consequent hanteren 'lik op stuk' beleid.

- **Afspraken afstemmen met ouders.** Vermelden in de schoolgids.

Bijlage 1

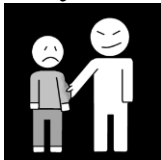
Afspraken pestprotocol

- *Wij praten met elkaar niet over elkaar.*

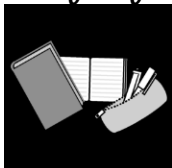
- *Wij doen niet onaardig tegen elkaar over kleding of uiterlijk.*

- *Iedereen mag erbij horen.*

- *Wij blijven van spullen af die niet van ons zijn.*

- Wij lachen elkaar niet uit

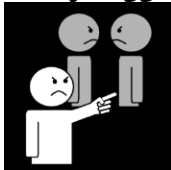
- Wij gebruiken onze eigen namen en verzinnen geen bijnamen

- Wij schelden niet tegen elkaar en praten rustig, ook als we boos zijn.

- Wij zeggen geen onaardige dingen over iemand die er niet bij is.

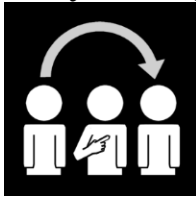
- Wij maken elkaar niet verdrietig of bang door pijn te doen of onaardige dingen te zeggen.

- Wij laten elkaar met rust en bemoeien ons niet met een ander kind.

- Wij kiezen geen partij als er ruzie is tussen twee andere kinderen.

- Wij zorgen voor elkaar en zorgen er voor dat er niet gepest wordt.

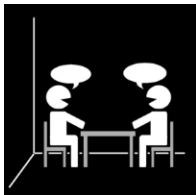
- Wij vertellen een pester dat hij/zij moet stoppen.

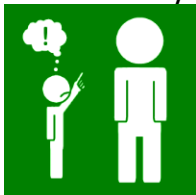
Gaat het pesten toch door dan vertellen we het aan een leerkracht of praten er thuis over.

- Als het niet lukt om iets zelf op te lossen dan vragen we hulp aan een leerkracht of praten met de vertrouwenspersoon van de school.

- Als we hulp zoeken is dat geen 'klikken'.

- Als het pesten of ruzie maken is opgelost dan vergeven we elkaar en praten er niet meer verder over.

- Wij luisteren goed naar elkaar.

- Wij zorgen extra goed voor nieuwe klasgenootjes.

Bijlage 2

Een 'niet doen' contract

Het niet meer doen - contract

Van:

Opgemaakt door:

Verklaring (aanleiding)

De achterliggende reden:

Wat doe ik om het pesten te voorkomen:

Om te voorkomen dat wij opnieuw pesten of flauwe grapjes maken met .....
maken wij de volgende afspraken:

-
-
-

Sanctie:

Als het niet lukt om bovengenoemde oplossing toe te passen dan:

-
-
-
-

Handtekening (pester)

Handtekening (slachtoffer)

Handtekening (leerkracht)

Bijlage 3

Pestmeter

Deze vragenlijst gaat over pesten.

Alle kinderen uit jouw groep gaan deze vragen invullen. Als het niet alleen lukt mag het ook samen met de juf.

Je naam vul je niet in, dus weet ook niemand wat jij hebt ingevuld.

Het is belangrijk dat je de vragen eerlijk beantwoordt.

Bij elke vraag kan je één antwoord kiezen. Bij sommige meer.

Word jij gepest op school ? Daarover gaan de volgende vragen

Wat ben jij?

- een jongen
- een meisje

Hoe oud ben jij ?

- 6, 7 of 8 jaar
- 9 of 10 jaar
- 11 of 12 jaar

Hoeveel goede vrienden of vriendinnen heb jij ?

- geen
- 1 of 2
- 3 of meer

Hoe vaak wordt jij op school gepest?

- bijna nooit
- 1 x op een dag
- meerdere keren op een dag
- een paar keer per week

Hoe wordt jij meestal gepest ?

- nergens mee
- schelden of zeggen vervelende dingen over mij
- slaan of schoppen
- anderen praten nooit met mij en ik mag niet meespelen
- op de computer.

Hoe pesten anderen dan ?

- gekke grapjes
- geven mij een andere naam
- geven mij altijd de schuld
- zeggen iets gekks over hoe ik eruit zie
- ze kiezen mij nooit uit
- ze schrijven briefjes over mij
- ze doen vervelend in de taxi
- ik moet altijd naar hun luisteren
- ze sturen vervelende berichtjes op msm

Wordt je alleen op school gepest ?

- ja
- nee

Wordt je ook gepest als de juf of meester erbij is ?

- ja
- nee

In welke klas of groep zitten de kinderen die jou pesten ?

- in geen één groep
- in mijn eigen groep
- in een andere groep

Door hoeveel kinderen wordt je gepest ?

- door niemand
- door 1 kind
- door 2 of 3 kinderen
- door 4 of meer kinderen

Weten je ouders dat je wordt gepest ?

- ja, dat heb ik verteld
- nee, ik praat er niet over
- dat weet ik niet

Weet je juf of meester op school dat je wordt gepest ?

- dat weet ik niet
- ja, ze / hij heeft het gezien
- ja, ik heb het verteld
- nee, ik praat er niet over

Pest jij andere kinderen op school of doe je mee met pesten? Daarover gaan de volgende vragen

Hoe vaak pest jij op school of doe je mee met het pesten van andere kinderen?

- bijna nooit
- elke dag
- 1 of meer keren in de week

Waarmee pest jij andere kinderen ?

- ik pest bijna nooit andere kinderen
- ik praat expres niet tegen sommige kinderen
- ik geef ze een gekke naam (bijnaam)
- ik lach ze uit
- ik gebruik scheldwoorden
- ik geef de anderen altijd de schuld
- ik laat ze niet meedoen met spelen
- ik pest ze met hun kleding of hoe ze eruit zien
- ik zeg dat ze dom of gek zijn
- ik zeg vervelende dingen over ze tegen andere kinderen
- ik doe andere kinderen pijn door ze te slaan of schoppen
- ik pest op msm

Pest je alleen op school of ook ergens anders?

- ik pest nergens
- ik pest op school
- ik pest buiten op straat
- ik pest in de taxi
- ik pest thuis

Durf je ook te pesten als er een juf of meester kijkt?

- ja
- nee

